

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/202/2022
Identifikačné číslo spisu:	1115218764
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alexandra Hanusová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1115218764.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ R. F.C., narodeného XX. W. XXXX, Č. XX, 2/ K. R. F., narodeného XX. R. XXXX, naposledy bytom Č. XX, zomrelého XX. H. XXXX, 3/ Y. R. Z., narodenej X. R. XXXX, Č. XXX, žalobca 1/ a žalobkyňa 3/ zastúpení BARKOCI law firm, s. r. o., Bratislava, Námestie slobody 28, IČO: 47 247 916, proti žalovaným 1/ ICE DREAM s.r.o. "v likvidácii", Poprad, Teplická 2185/34, IČO: 36 475 939, zastúpená JUDr. Peter Frajt, advokát, s.r.o., Košice, Garbiarska 5, IČO: 47 240 369 a 2/ KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefánikova 17, IČO: 31 595 545, zastúpená advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Bratislava, Dvořákovo nábrežie č. 8/A, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava I, v súčasnosti Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-11C/128/2015, na dovolanie žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2021 sp. zn. 5Co/145/2019, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie proti žalobcovi 2/ z a s t a v u j e.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ a 3/ majú proti žalovanej 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. novembra 2018 č.k. 11C/128/2015-110 uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 15.000 eur, žalobcovi 2/ sumu 15.000 eur a žalobkyni 3/ sumu 13.000 eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého a žalobcom 1/, 2/ a 3/ priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Súd prvej inštancie vo veci vychádzal z nesporných skutočností, že Y. Y., zamestnanec žalovaného 1/ spôsobil 22. júla 2013 dopravnú nehodu, pri ktorej bola zranená N. F., ktorá na následky týchto zranení XX. R. XXXX zomrela. Žalobcovia (žalobca 1/ bol manželom zomrelej N. F. a žalobcovia 2/ a 3/ boli jej deťmi) sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 a § 13 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OZ“). Svoje rozhodnutie právne

odôvodnil ustanoveniami § 11, § 13 ods. 2 OZ, § 4 ods. 1, ods. 2 a ods. 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 381/2001 Z. z.“). Pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej 1/ mal danú tým, že Y. Y. bol jej zamestnancom. K otázke pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 2/ poukázal na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/1/2016, podľa ktorého pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe, usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občianskoprávnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život.

1.2. Z vykonaných dôkazov mal súd prvej inštancie preukázané, že hĺbka vzťahu žalobcov a ich zosnulej matky resp. manželky viedla k ľudsky prirodzenému smútku, ktorý sa i v súčasnosti u žalobcov prejavuje tak, že pri rozprávaní o svojej matke a manželke a o jej predčasnej smrti nedokážu udržať slzy. Mal za nepochybné, že smrť tak blízkej osoby pri usporiadaných rodinných pomeroch so žalobcami, a tomu zodpovedajúcim očakávaním ďalšieho šťastného spoločného života, vyvolala ľudsky prirodzenú psychickú bolesť a životné nešťastie. Spôsobenie smrti človeka považoval za zásah do jeho práva na ochranu telesnej integrity vrcholnej intenzity, ktorý je nezvratný a nenapraviteľný. Nečakaným a náhlým úmrtím matky a manželky žalobcov došlo nepochybne k tak závažnému zásahu, že morálne zadosťučinenie sa v tomto prípade nejaví byť postačujúce. V prejednávanej veci je nepochybné, že neoprávneným zásahom, za ktorý zodpovedajú žalovaná 1/ a 2/, bola narušená celistvosť rodiny žalobcov, bolo zasiahnuté do ich rodinného a súkromného života, pričom následky sú trvalé a nezvratiteľné, čo žalobcovia preukázali aj svojimi výpoveďami. Vzhľadom na uvedené základné rozsahové ukotvenie nárokov blízkych pozostalých po obetiach dopravnej nehody, ako aj na závažnosť u žalobcov vzniknutej ujmy vzhľadom na okolnosti nehody, ktorá sa nemusela stať, ak by si zamestnanec žalovanej 1/ riadne plnil svoje povinnosti, súd konštatoval, že suma určená žalobcami v podanej žalobe v rozsahu 15.000 eur pre žalobcu 1/ a 2/ a 13.000 eur pre žalobkyňu 3/, zodpovedá požiadavke primeranej náhrady za hlbokú stratu v životoch žalobcov, ktorí prišli o matku a manželku, ktorá bola ich hnacím motorom a nezastupiteľnou osobou v ich životoch. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovaných rozsudkom z 30. novembra 2021 sp. zn. 5Co/145/2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobcom 1/, 2/ a 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie dospel k záveru, že v dôsledku dopravnej nehody došlo k úmrtiu im najbližšej osoby žalobcov (manželky a matky) a tým k zásahu do ich súkromného a rodinného života. Následky sú trvalé a neodstrániteľné, bola narušená celistvosť rodiny, žalobca 1/ náhle prišiel o manželku a žalobcovia 2/ a 3/ o matku a preto rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne (§ 387 ods. 1, 2 CSP), pričom si osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia a v celom rozsahu naň poukázal.

2.1. K odvolacím námietkam žalovaných 1/ a 2/ uviedol, že žalobcovia boli oprávnení podať žalobu aj voči obom žalovaným súčasne, k čomu poukázal na judikáciu, ktorá už prostredníctvom najvyšších súdnych autorít (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 a uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. októbra 2016 sp. zn. III. ÚS 666/2016) jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností všetky otázky, týkajúce sa základu daného nároku, ktoré žalovaní robili spornými, vyriešila a uzavrela tak, že odvolací súd nemal žiadne pochybnosti o práve žalobcov uplatniť dané nároky voči obom žalovaným. Na základe ustanovení § 11, § 13, § 427 až § 431 a § 853 OZ, ako aj § 1, § 4 ods.1 a 2 a § 15 ods.1 zákona č. 381/2001 Z. z. mal odvolací súd za to, že obaja žalovaní sú vecne pasívne legitimovaní. V prípade škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla poškodený si môže vybrať, či nárok na náhradu škody uplatní voči prevádzkovateľovi vozidla, alebo voči poisťovateľovi alebo voči obom súčasne. Žalobcovia majú právo na náhradu nemajetkovej ujmy proti obom žalovaným, hoci plnenie môžu dostať len raz. Súd prvej inštancie potom správne vo výroku určil, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého. Ustanovenie § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., podľa ktorého poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi, nevylučuje, aby súčasne

bol nárok uplatnený proti pôvodcovi zásahu, resp. proti prevádzkovateľovi dopravného prostriedku. V spore o náhradu škody podľa zákona č. 381/2001 Z. z. sú pasívne legitimovaní poistený škodca aj poistiteľ. Poškodený má možnosť voľby, či bude žalovať poisteného škodcu, alebo iba poistiteľa, či poisteného škodcu a poistiteľa súčasne. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 5/2020 z 21. októbra 2020).

2.2. Osobitne k pasívnej legitimácii žalovanej 2/ poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Haasová C-22/12 z 24. októbra 2013 ako aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 (publikovaný v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 8/2018 ako judikát č. R 61/2018), že škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Najvyšší súd Slovenskej republiky v predmetnom rozhodnutí riešil otázku pasívnej vecnej legitimácie poisťovne so záverom, že v spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná. Najvyšší súd Slovenskej republiky je rovnako toho názoru, že pojem škoda, ako ho používa zákon o povinnom zmluvnom poistení treba vykladať extenzívne tak, že tento zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorá patrí pozostalým obete dopravnej nehody a preto zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv žalobcov musí byť predmetom poistného krytia z povinného zmluvného poistenia. Podľa uvedeného judikátu preto bude na ochranu práv poškodených svedčiť pasívna vecná legitimácia aj poisťovniam, v ktorých majú škodcovia (vinníci dopravných nehôd, ktorými bolo neoprávnene zasiahnuté do osobnostných práv poškodených) uzatvorené povinné zmluvné poistenie.

2.3. K námietke nedostatočného odôvodnenia priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy (samotnou žalobkyňou 3/ požadovanou v rozdielnej (menšej) výške ako žalobcovia 1/ a 2/) odvolací súd uviedol, že zákon na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy nestanovuje žiadne medze, tá sa stanovuje v rámci voľnej úvahy súdu, v súlade s princípom spravodlivosti, pričom súd prvej inštancie svoj postup a priznanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy riadne odôvodnil, pri stanovení výšky náhrady prihliadol jednak na závažnosť ujmy u každého zo žalobcov, ale aj na okolnosti, za ktorých ku škode došlo, ako aj na intenzitu vzťahov žalobcov k zosnulej. Vzhľadom na princíp právnej istoty v právnom štáte a platnú zásadu, v zmysle ktorej všeobecné súdy sú povinné zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s ústavným princípom rovnosti všetkých subjektov v právach rozhodovať v určitých medziach v tom zmysle, aby v porovnateľných veciach nedochádzalo k zásadným, neodôvodniteľným rozdielom, súd prvej inštancie prihliadol k výškam náhrad nemajetkovej ujmy priznaných súdmi v iných obdobných konaniach, a tie vo svojom rozhodnutí aj podrobne rozobral.

2.4. Žalovaná 2/ namietala i neexistenciu priamej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou a nemajetkovou ujmu s odôvodnením, že zásah do osobnostných práv žalobcov nastal len sprostredkovanne, v dôsledku reakcie žalobcov na následky tejto dopravnej nehody. Odvolací súd k tomu zdôraznil, že v súdnej veci nejde o prípad, kedy príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, lebo poškodenie zdravia nespočívalo v udalosti, ktorá bola už sama následkom protiprávneho konania žalovaného, a v ktorom by žalobcovia odvodzovali svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy od toho, že sa dozvedeli o smrteľnom úraze rodinného príslušníka. V danom prípade si žalobcovia uplatnili nárok na odškodnenie z oveľa širších hľadísk - skutkový podklad žaloby nevzťahuje len na moment, v ktorom sa dozvedeli o smrti im blízkej osoby (manželky a matky); ale opodstatnenosť žaloby vyvodzujú zo zásahu do širokej škály osobnostných práv, najmä práva na rodinný život a osobitne práva na súkromie, ktoré zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvárať a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla v budúcnosti rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť.

2.5. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní úspešným žalobcom 1/, 2/ a 3/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100%.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu proti nej zamietne. Odvolaciemu súdu vytýkala, že nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vádu zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP) videla

v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, lebo súdy oboch inštancií sa dostatočne nevenovali jej podstatnej argumentácii, že pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. nemajetková ujma pozostalých spadá pod pojem škody (na zdraví). Nie je preto žiadny racionálny ani legitímny dôvod tento návrh ako škodový neposudzovať v celku a to s poukazom na rozhodnutie dovolacieho súdu z 30. januára 2007 sp. zn. 2Cdo/73/2006 (zverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 61/2008) v spojení s § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 381/2001 Z. z., aj čo do otázky priamej príčinnej súvislosti (jej absencie), ako aj čo do otázky premlčania, zakladania miestnej príslušnosti súdov a podobne.

3.1. Nesprávne právne posúdenie dovolateľka videla v otázke posúdenia priamej príčinnej súvislosti medzi poistnou udalosťou a nemajetkovou ujmovou žalobcov v prejednávacom prípade v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyjadrenou v rozhodnutí R 61/2008. Dovolateľka mala za to, že pokiaľ súdy v základnom konaní dospeli k záveru, že pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. nemajetková ujma pozostalých je škoda na zdraví a pasívna vecná legitimácia žalovaného 2/ je daná, je potrebné nemajetkovú ujmu ako škodu aj posudzovať a to v celku, nie izolovane. Podľa dovolateľky pri povinnosti poist'ovateľa hradiť za poisteného škodu je možné uvažovať len o takej škode, ktorá je v priamej príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou - dopravnou nehodou. V danom prípade však dochádza k zásahu do osobnostných práv pozostalých „len“ sprostredkovane. Vzhľadom na skutočnosť, že poistnou udalosťou je dopravná nehoda a zásah do osobnostných práv žalobcov nastal sprostredkovane v dôsledku reakcie na následky tejto dopravnej nehody, neexistuje vo vzťahu k žalobcom a uplatňovanej nemajetkovej ujme priama príčinná súvislosť s poistnou udalosťou ako takou (3Cdo/32/2007, 1Cdo/129/2008, 5Cdo/126/2009, 6Cdo/89/2011, 6MCdo/7/2016). Dovolateľ zároveň poukázal aj na ustanovenie § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 381/2001 Z. z., v zmysle ktorého poistiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou.

4. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie odmietnuť a priznať im nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Uviedli, že o vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak protiprávne konanie a vznik škody sú v logickom slede. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku, preto otázka príčinnej súvislosti je otázkou skutkovou. Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti vo svojom uznesení z 23. apríla 2014 sp.zn. 6MCdo/7/2013, okrem iného uviedol, že protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody (kumulatívna kauzalita), stačí, že je jednou z príčin, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Vychádzajúc z uvedeného v predmetnej veci z hľadiska jej správneho právneho posúdenia bola zistená príčinná súvislosť medzi ujmovou žalobcov spočívajúcou v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život a protiprávnym konaním, keď práve toto konanie predstavuje poistnú udalosť (ako náhodnú udalosť, o ktorej nie je isté či vôbec a kedy nastane - v danej veci nastala). Keby k protiprávnemu konaniu nedošlo, nedošlo by ani k nemajetkovej ujme žalobcov v dôsledku smrti ich blízkeho príbuzného. Otázkou priamej príčinnej súvislosti medzi zásahom do práv žalobcov a poistnou udalosťou ako takou sa odvolací súd podrobne zaoberal. Právnu otázku, od ktorej žalovaný 2/ odvodzuje prípustnosť svojho dovolania už Najvyšší súd Slovenskej republiky opakovane posudzoval, kedy v uznesení zo 16. decembra 2019 sp.zn. 8Cdo/268/2019 a z 30. marca 2020, sp.zn. 7Cdo/259/2019, poukázal na skutkovú a právnu odlišnosť prípadu, na ktorý sa vzťahoval judikát R 61/2008 a preskúmaného prípadu. O žalovanou 2/ (prípadne) tvrdený odklon nejde aj preto, lebo rozhodnutia najvyššieho súdu uvedené vyššie sa stali súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd neodklonil.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že konanie o dovolaní je potrebné sčasti zastaviť a v zvyšnej časti dovolanie odmietnuť.

6. Dovolací súd v priebehu dovolacieho konania zistil, že žalobca 2/ R. F., narodený XX. R. XXXX, zomrel XX. H. XXXX.

7. Vzhľadom k strate procesnej subjektivity žalobcu 2/ v dôsledku jeho smrti v priebehu dovolacieho konania, je nevyhnutné túto skutočnosť považovať za neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky dovolacieho konania. V danom prípade preto prichádza do úvahy postup podľa § 62 a § 63 CSP.

8. Pre určenie, či a prípadne s kým, je možné v konaní pokračovať (§ 63 CSP), je smerodajné posúdenie povahy uplatňovaného nároku. Povahou veci treba pritom rozumieť hmotnoprávnu povahu predmetu konania. Povaha veci neumožňuje v konaní pokračovať najmä vtedy, ak práva a povinnosti, o ktoré v konaní ide, neprechádzajú na právnych nástupcov, alebo ak smrťou strany konania dochádza podľa hmotného práva k zániku právneho vzťahu, pre ktorý sa konanie vedie.

9. Keďže právo na ochranu osobnosti, ako právo osobnej povahy, smrťou fyzickej osoby zaniká a neprechádza na dedičov (R 53/1996), po úmrtí fyzickej osoby, ktorá sa cítila byť poškodená zásahom do svojej osobnosti, je povinnosťou súdu toto konanie zastaviť a nepokračovať v ňom s jej právnymi nástupcami (dedičmi). Vzhľadom k tomu, že v konaní išlo o také právo žalobcu 2/, ktoré je viazané výlučne na jeho osobu a smrťou neprechádza na právneho nástupcu, dovolací súd konanie o dovolaní žalovanej 2/ proti žalobcovi 2/ podľa § 62 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP zastavil.

10. V zvyšnej časti dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ treba odmietnuť, pretože nie je prípustné.

11. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

12. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

15. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak sice aplikoval správny

právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. Žalovaná 2/ vo svojom dovolaní uviedla, že ho v prvom rade podáva v zmysle § 420 písm. f) CSP. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP (tak ako v prípade ďalších vád zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

17. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

18. V preskúmvanej veci podľa dovolateľky vada podľa § 420 písm. f) CSP spočíva v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie), ktoré označila za nedostatočné, pretože súdy oboch inšancií sa dostatočne nevenovali jej námietke o „absencii priamej príčinnej súvislosti medzi škodou (nemajetkovou ujmu) a poistnou udalosťou (dopravnou nehodou)“. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že záver súdu o (ne)existencii príčinnej súvislosti nie je však založený na aplikácii právnych noriem na zistený skutkový stav; spočíva na vyhodnotení skutkových podkladov, ku ktorým dospel súd v rámci dokazovania. Výsledkom tejto činnosti súdu nie sú závery právne, ale skutkové závery. Právnou otázkou tu je iba vymedzenie tých právnych skutočností, medzi ktorými treba zisťovať vzťah príčinnej súvislosti.

19. Právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

20. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade nejde o prípad, že by dovolaním napadnuté rozhodnutie neobsahovalo vôbec žiadne odôvodnenie, že by odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia malo také nedostatky, že by svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi dôsledkami predstavovalo exces, ktorý možno charakterizovať ako „justičný omyl“ v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. Ryabikh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalovanej na spravodlivý proces. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov (odvolacieho a prvoinštančného), chápaných v ich organickej /kompletizujúcej/ jednote (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. V dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov účastníkov konania, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnia aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutia súdu prvej inštancie nevyplýva nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu dovolateľky. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolací súd v tejto

súvislosti tiež dodáva, že nie je povinnosťou odvolacieho súdu vždy dopodrobna reagovať úplne na všetky námietky odvolania. Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

21. Osobitne v súvislosti s argumentáciou dovolateľky týkajúcou sa nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) vo vzťahu k námietke „absencie priamej príčinnej súvislosti medzi škodou (nemajetkovou ujmu) a poistnou udalosťou (dopravnou nehodou)“, najvyšší súd uvádza, že s predmetnou námietkou sa vysporiadal odvolací súd v rozhodnutí, ktoré ako je uvedené vyššie, tvorí s rozhodnutím súdu prvej inštancie jednotu. Odvolací súd pritom okrem iného uviedol že „...Odvolací súd je názoru, že v súdenej veci sa nejedná o prípad, kedy príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, kedy poškodenie zdravia by spočívalo v udalosti, ktorá je už sama následkom protiprávneho konania žalovaného, v ktorom by žalobcovia odvodzovali svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy tým, že sa dozvedeli o smrteľnom úraze rodinného príslušníka. V danom prípade ale žalobcovia uplatňujú nárok na odškodnenie z oveľa širších hľadísk - skutkový podklad žaloby nevzťahuje len na moment, v ktorom sa dozvedeli o smrti im blízkej osoby (manželky a matky); opodstatnenosť žaloby vyvodzujú zo zásahu do širokej škály osobnostných práv, najmä práva na rodinný život a osobitne práva na súkromie, ktoré zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvárať a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla v budúcnosti rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť.“ So zreteľom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že v danom prípade neboli odškodnené žiadne také následky na osobnostných právach žalobcov, ktoré by neboli vyvolané smrteľnou dopravnou nehodou. Pokiaľ žalovaná 2/ argumentovala rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. januára 2007, sp. zn. 2Cdo/73/2006, uverejneným v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 61/2008, tento na daný prípad nebolo možné aplikovať, nakoľko sa týkal iného nároku, a to náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v podobe psychickej ujmy na zdraví, ktorá mala vzniknúť pozostalým rodičom v dôsledku smrti ich syna. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje, že odvolací súd poskytol žalovanej dostatočne zrozumiteľné a výstižné odôvodnenie v reakcii na jej odvolacie námietky o absencii príčinnej súvislosti (vrátane poukazu na rozhodnutie R 61/2008).

22. Dovolaťka v danom prípade preto neopodstatnene namietala, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP, preto dovolací súd jej dovolanie ako neprípustné v uvedenej časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

23. Žalovaná 2/ podala dovolanie aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP z toho dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Blížšie uviedla, že v danom prípade nebolo možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy preto, lebo „nebol daný vzťah priamej príčinnej súvislosti medzi škodou (nemajetkovou ujmu) a poistnou udalosťou (dopravnou nehodou), t.j. právne relevantnou škodovou udalosťou“. Namietala nesprávne právne posúdenie sporu odvolacím súdom v otázke existencie priamej príčinnej súvislosti medzi škodou (nemajetkovou ujmu žalobcov na ich osobnostných právach) a škodovou udalosťou (dopravnou nehodou spôsobenou poistencom žalovanej 2/ s následkom úmrtia blízkej osoby žalobcov - poistnou udalosťou); tvrdiac, že v prejednávanej veci je nárok žalobcov vylúčený ustanovením § 5 ods. 1 písm. h) zákona č. 381/2001 Z. z.. Poistnou udalosťou je dopravná nehoda a zásah do osobnostných práv žalobcov nastal sprostredkované v dôsledku reakcie na následky tejto dopravnej nehody.

24. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o

situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/95/2017 a sp. zn. 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

25. V danom prípade žalovaná 2/ v dovolaní zákona zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku „či zásah do osobnostných práv žalobcov nastal sprostredkovane v dôsledku reakcie na následky poistnej udalosti/dopravnej nehody“, majúc (na rozdiel od dovolacieho súdu) za to, že v súdnej veci „nebol daný vzťah priamej príčinnej súvislosti medzi škodou (nemajetkovou ujmom) a poistnou udalosťou t.j. dopravnou nehodou“, pri ktorej riešení sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a zároveň poukázala na konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu (viď bod 26 a 27 tohto rozhodnutia) od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť. Zostalo preto posúdiť, či pri riešení predmetnej otázky k tvrdenému odklonu došlo.

26. Žalovaná vo svojom dovolaní argumentuje odklonom dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), od právnych záverov, na ktorých spočíva rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. januára 2007 sp. zn. 2Cdo/73/2006 publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 61/2008, rovnako R 7/1979. V tomto prípade ale dovolací súd poukazuje na skutkovú a právnu odlišnosť prípadu, na ktorý sa vzťahoval judikát R 61/2008, a preskúmaného prípadu. Predmetný judikát, v zmysle ktorého „príчинná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama následkom protiprávneho konania žalovaného“, sa týkal prípadu, v ktorom žalobcovia odvodzovali svoj nárok na náhradu nemajetkovej povahy (sťaženie spoločenského uplatnenia), ktorú utrpeli tým, že sa dozvedeli o smrteľnom úraze ich syna. V danom prípade ale žalobcovia uplatňujú nárok na odškodnenie z oveľa širších hľadísk - skutkový podklad žaloby nevzťahujú len na moment, v ktorom sa dozvedeli o smrti im blízkej osoby (manžela a otca); opodstatnenosť žaloby vyvodzujú zo zásahu do širokej škály osobnostných práv, najmä práva na rodinný život a osobitne práva na súkromie, ktoré zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvárať a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla v budúcnosti rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť (viď tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. októbra 2019 sp. zn. 3Cdo/174/2019). O žalovanou tvrdený odklon nejde aj preto lebo od prijatia judikátu R 61/2018 (zo záverov ktorého súdy oboch inštancií vychádzali), v zmysle ktorého „škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“ sa rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 6MCdo/1/2016 (R 61/2018) stalo súčasťou „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), od ktorej sa odvolací súd v danom prípade neodklonil.

27. Za dôvodný nepovažoval dovolací súd ani odkaz dovolateľky na ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd pri rozhodovaní odkloniť, pretože rovnako neboli pre právne posúdenie prejednávanej veci relevantné, nakoľko sa týkali úplne odlišných tak skutkových ako aj právnych otázok. Rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/32/2007 (R 28/2008), sp. zn. 5Cdo/126/2009, sp. zn. 1Cdo/129/2008 a sp. zn. 6MCdo/7/2013, sa zaoberali pojmom škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobnú rozhodnutím orgánov štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom; rozhodnutie sp. zn. 6Cdo/89/2011 riešilo otázku existencie príčinnej súvislosti medzi psychickým ochorením žalobkyne a úrazom, ktorý utrpela pri dopravnej nehode.

28. Vychádzajúc z uvedeného v predmetnej veci z hľadiska jej správneho právneho posúdenia bola zistená príčiná súvislosť medzi ujmom žalobcov 1/ a 3/ spočívajúcou v zásahu do ich práva na

súkromný a rodinný život a protiprávnym konaním žalovanej 2/ prostredníctvom zamestnanca, keď práve toto protiprávne konanie predstavuje poistnú udalosť (ako náhodnú udalosť, o ktorej nie je isté či vôbec a kedy nastane - v danej veci nastala). Dovolací súd dospel k záveru, že keby nedošlo k protiprávnemu konaniu žalovaného 1/ nedošlo by ani k nemajetkovej ujme žalobcov v dôsledku smrti ich blízkeho príbuzného. V zmysle vyššie uvedeného dovolací súd dospel v prejednávanej veci k záveru, že ak odvolací súd založil svoje rozhodnutie v dovolateľkou nastolenej právnej otázke na právnom názore, že je daná príčinná súvislosť medzi nemajetkovou ujmovou žalobcov 1/ a 3/ a dopravnou nehodou, treba mať za to, že jeho rozhodnutie spočíva na správnom právnom posúdení veci. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov uzatvára, že odvolací súd sa pri svojom právnom závere od ustálenej praxe dovolacieho súdu pri riešení dovolacej otázky neodklonil, práve naopak v plnom rozsahu ju rešpektoval. Vzhľadom na to dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej 2/ nie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a preto ho podľa § 447 písm. c) CSP odmietol (obdobne tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 27. októbra 2021 sp. zn. 7Cdo/162/2021, z 22. februára 2022 sp. zn. 9Cdo/87/2021 a z 24. marca 2022 sp. zn. 4Cdo/219/2021).

29. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.